

12. *Schwartz Anna J. Money in Historical Perspective, University of Chicago Press, 1987 // Money and Business Cycles : Milton Friedman, Anna J. Schwartz (p. 24—77).*

Статтю подано до редакції 15.03.12 р.

УДК 330.101:338.22 (477)

*О.М. Москаленко, канд. екон. наук, докторант
ДВНЗ «КЕНУ імені Вадима Гетьмана»,
кафедра політичної економії
обліково-економічних факультетів*

ІННОВАЦІЙНА ЕКОНОМІКА ЯК СУБСТАНЦІОНАЛЬНА ФОРМА ІСНУВАННЯ МОДЕЛІ ВИПЕРЕДЖАЮЧОГО ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ

У статті розглядається модель випереджаючого економічного розвитку, доводиться доцільність її впровадження на етапі виходу світової економіки із кризи. Інноваційна економіка розглядається як субстанціональна форма існування моделі випереджаючого економічного розвитку. Доведено, що випереджаючий економічний розвиток є умовою переходу країни на новий технологічний спосіб виробництва, а також є новою моделлю економічного зростання.

Ключові слова: економічний розвиток, випереджаючий економічний розвиток, технологічний уклад, новий спосіб виробництва, інноваційна економіка, субстанціональна форма, високотехнологічні товари.

В статье рассматривается модель опережающего экономического развития, доказывається целесообразность ее внедрения на этапе выхода мировой экономики из кризиса. Инновационная экономика рассматривается как субстанциональная форма существования модели опережающего экономического развития. Доказывается, что опережающее экономическое развитие является условием перехода страны на новый технологический способ производства, а также является новой моделью экономического роста.

Ключевые слова: экономическое развитие, опережающее экономическое развитие, технологический уклад, новый способ производства, инновационная экономика, субстанциональная форма, высокотехнологические товары.

The article reviews the model of forestalling economic development. The impotence of improvement of the forestalling economic development is proved. The innovative economy is observed as a substitution form of existence of the model of forestalling economic development. The author proves that the forestalling economic development is a condition of transition of the state to the new technological mode of production, and the forestalling economic development can be observed as a new model of economic growth.

Key words: economic development, forestalling economic development, new technological mode of production, technological order, innovative economy, substitution form, high-tech goods.

Постановка проблеми. Рівень розвитку економіки України, з позиції теорії технологічних укладів, можна охарактеризувати як таку, що функціонує в умовах 3—4 типів технологічного укладу, із часткою менше 5 %, що припадає на 5—6 технологічні уклади. У той час, коли розвинені країни світу інтенсивно формують у своїх економіках економічні передумови та шукають інвестиційні можливості переходу національних економік на 5—7 технологічні уклади з їх основною часткою і провідною роллю в економічному розвитку країн, цей «результат» для нашої держави є абсолютно незадовільним. Більш того, така економічна ситуація тягне країну в стагнаційну прірву і відводить їй другорядну роль в світовій економіці, яку можна описати стандартними країновими позиціями світової периферії, а саме: сировинний придаток, ринок збуту продукції західних країн, країна третього світу, менш розвинена економіка, «залежна» економіка тощо. Тобто, не потрібно доводити і обґрунтовувати заявлену нами позицію щодо песимістичного сценарію економічного розвитку нашої країни на середньострокову перспективу. Оскільки це є цілком очевидним. Але ми говоримо про негативну перспективу в умовах збереження існуючих тенденцій нейтрального ставлення державної влади до науково-технічного та інноваційного розвитку України. Вихід із цієї ситуації є, але це непростий варіант. А власне варіант позитивного ставлення української держави до свого майбутнього розвитку економіки, що виражається в активній позиції та активному пошуку нової моделі економічного розвитку та зростання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Серед вітчизняних учених проблеми економічного розвитку, ролі держави в економічному розвитку, її значення та функції у виборі моделі економічного зростання досліджують Гальчинський А., Геєць В., Же-

люк Т., Зайцев Ю., Клочко В., Савчук В., Федулова Л., Шнипко О. та багато ін. Серед іноземних дослідників перспективи майбутнього світової економіки через призму економічних моделей розвитку та типів прийдешніх суспільств у свій час досліджували і продовжують вивчати Д. Белл, А. Бузгалін, А. Колганов, Дж. Гелбрейт, С. Глазьев, Дж. Майер, Дж. Малган, П. Сорокін, Дж. Сакс, Дж. Стігліц і багато ін.

Виділення частини раніше невирішеної проблеми. Отже, заявлена нами наукова проблема щодо перспектив економічного розвитку України, (а в теоретичному аспекті будь-якої країни з посттрансформаційною економікою), лежить в площині пошуку нової моделі економічного зростання. Дана проблема стає найбільш актуальною в умовах сучасної фінансово-економічної кризи, її субстанціональних причинах, негативних наслідках, що розподілилися нерівномірно в глобальній економіці серед країн з різним рівнем економічного розвитку, і позитивним результатом, що виявляється в усвідомленні як на рівні урядів країн, так і на рівні їх суспільств, вагомого значення економічної доцільності перегляду існуючих моделей економічного розвитку країн. Тому виявлення субстанціональних форм існування такої моделі, її атрибутів, структурних складових, ресурсів і факторів, на наш погляд, є важливою частиною раніше невирішеної проблеми теорії випереджаючого економічного розвитку.

Мета статті. Виходячи із поставленої вище наукової проблеми, цілями статті є: 1) виявлення субстанціональної форми існування моделі нового економічного зростання, яка відповідатиме існуючим тенденціям світової економіки в науково-технічній сфері, а й відповідно і основних секторах економік провідних країн, 2) надання пропозиції щодо типу такої моделі, її концепції, типу економічної політики, суспільно-економічних, науково-технологічної бази та ін.

Виклад основного матеріалу дослідження. Під *субстанціональною формою* ми розуміємо форму прояву та певний соціально-економічний зміст інституцій деякої моделі економічного розвитку, що визначає певний стан суб'єктів економічних відносин у середині такої моделі.

Говорячи вище про майбутнє нашої держави, ми констатували, що економіка України, за найоптимістичнішої перспективи, якщо буде слідувати еволюційним шляхом, тобто поступово рухаючись по висхідній лінії з 3—4 технологічного укладу на 5—6

технологічний уклад, досягне своєї мети не скоро. Зазначимо, що немає кваліфікованої експертної оцінки щодо того, скільки років знадобиться Україні, щоб сформуванати в себе економіку нового типу, з провідною роллю галузей 5—6 технологічного укладу, в умовах збереження існуючих тенденцій.

Звідси, постають правомірні питання: так які ж перспективи чекають на українську економіку? який же вихід із ситуації «технологічної паузи» в Україні? яка роль держави в економічному розвитку? які варіанти (сценарії) розвитку пропонує для України (а в теоретичному аспекті для країни з посттрансформаційною економікою) сучасна державна влада і економічна наука, до якої не завжди прислухається державна влада?

Відповідь, як то не дивно, відчують на інтуїтивному рівні і державна влада, і суспільство, і господарюючі суб'єкти. Однак відповідь є не простою. А вона і не може бути простою, зважаючи на складність проблеми економічного і позаекономічного характеру, яку потрібно вирішити. Останнім часом політики на найвищому рівні заговорили про необхідність «прориву». До того ж, на державному рівні ставиться і таке завдання науковцям. «Прорив» в економіці, означає прорив уперед не тільки в економічному напрямку, а насамперед, в тих основах економіки, які формують декілька вихідних інституціональних базисів (інституцій): освіта (людський капітал), наука, високотехнологічне виробництво, інвестиції, суспільні цінності. Рівень розвитку зазначених інституцій, їх якісний склад і визначають можливості здійснення прориву в економіці.

Такий *прорив*, на наше переконання, можливий лише в умовах випереджаючого економічного розвитку, який є моделлю економічного розвитку, концепцією та явищем. Під *економічною моделлю* в Економічній енциклопедії (2000 р.) розуміється спрощена уява про дійсність, абстракція узагальнення окремих явищ та процесів економічної системи загалом [6, с. 424]. Чому саме випереджаючий економічний розвиток? Так, *випереджати, випередити* означає переганяти, перегнати, встигати у чомусь раніше, швидше іншого [5, с. 678]. Тобто, випереджаючий економічний розвиток можна розглядати як створення передумов у розвитку швидше за інші країни в конкуренції і виробництві. Випереджаючий економічний розвиток може забезпечити вирішення поставленої вище проблеми, тобто формування нової якості розвитку. Даний тип розвитку передбачає постановку стратегічних цілей,

принципово відмінних від тих, що реалізуються сьогодні в розвинених країнах світу, та перехід до суперництва з існуючими системами дещо за іншими принципами та критеріями прогресу. В основі моделі випереджаючого економічного розвитку полягає орієнтація на якісні зміни економічної, політичної і соціальної системи, що склалася. Серед стратегічних цілей, і вихідним елементом та невід'ємною передумовою є пріоритетний розвиток людського капіталу, в зміст якого відомі зарубіжні вчені [2, с. 298—299] вкладають людські якості творчого характеру, індекс розвитку людини на рівні скандинавських країн та здоров'я людини, що є умовою забезпечення повного використання нею творчого, інтелектуального потенціалу. Однак, зазначеними якостями розвиток людського капіталу не обмежується, оскільки він є принципово важливим елементом, інституціональним ресурсом реалізації моделі випереджаючого економічного розвитку. На наше переконання, формування принципово нових технологій і структури економіки, орієнтованих на розвиток людських якостей, є можливим реалізувати тільки через інноваційний розвиток країни. Інновації стають системою нових цінностей в економіці, політиці, суспільстві загалом, що виражається у прагненні позитивних змін у задоволенні існуючих потреб і очікуванні перевершення цих потреб на перспективу.

Підводячи попередній підсумок, констатуємо, що субстанціональною формою існування моделі випереджаючого економічного розвитку є інноваційна економіка. Саме в умовах інноваційної економіки, орієнтованої на розвиток високотехнологічних галузей, можна забезпечити перехід країни на нову довгострокову хвилю економічного зростання, технологічну основу якої складуть 5—6 і 7 технологічні уклади.

Інноваційна економіка в своїй основі має базовий фактор виробництва — знання. Звідси, власне інноваційна економіка може приймати свої властиві форми, які теж досить удадо прижилися в економічному моделюванні в напрямку інновацій в західних країнах. Серед таких форм інноваційної економіки можна виділити інформаційну економіку, «нову» економіку та економіку знань. Соціально-економічне та інституціональне наповнення зазначених форм інноваційної економіки зводиться до того, що в їх основі лежить НТП, який реалізується в повній мірі тільки в умовах глобалізації, яка посилює міжнародний науково-технологічний обмін, відкриває доступ менш розвиненим країнам

до нових технологій, при цьому дещо вирівнюючи рівень технологічного розвитку між країнами світу.

Одночасно, форми існування інноваційної економіки також включають в себе інновації організаційного та інституціонального характеру в усіх галузях економіки. Значна кількість науковців розуміє появу інноваційної економіки та її форм як новий етап соціально-економічного розвитку людської цивілізації, в межах якої виникли і отримали подальший розвиток науково-технічні, економічні, політичні та соціальні інститути, які формують базис для нового типу економічного зростання на новій якісній основі: більш рівного доступу країн та окремо взятого індивіда до благ і ресурсів світового господарства.

Характерними ознаками інноваційної економіки та її форм є інтенсивний характер впровадження інновацій технологічного, організаційного й управлінського характеру та вплив цих інновацій на підвищення продуктивності праці на мікрорівні та макро-економічної ефективності виробництва на рівні країни на новій якісній основі.

Тобто, інноваційна економіка безумовно ґрунтується на сучасних знаннях, наукових досягненнях, ресурсною основою яких стають переважно інвестиції, в умовах підвищення ефективності використання природно-сировинних ресурсів. Щодо зміни основних макроекономічних агрегатів, зазначимо, що в умовах існування інноваційної економіки приріст реального ВВП країни забезпечується, переважаючою часткою, за рахунок виробництва та реалізації наукомісткої високотехнологічної продукції і послуг.

Модель випереджаючого економічного розвитку може бути реалізована і через «економіку знань», яка по суті є інтегрованою основою інноваційної економіки, оскільки провести розмежування між ними доволі проблематично, як на наш погляд. Характерні ознаки «економіки знань» як інтегрованої складової інноваційної економіки зводяться до наступних: домінування в складових ВВП високотехнологічних галузей та інтелектуальних послуг, формування переважної частки національного доходу за рахунок інноваційної або технологічної ренти, високий рівень капіталізації компаній, основна вартість яких формується завдяки нематеріальним активам, тобто інтелектуальному капіталу. Основу моделі випереджаючого економічного розвитку в економіці знань складуть: знання як ресурс і фактор виробництва, якісна освіта, а також спроможність держави забезпечити належне фун-

кціонування цих інституцій щодо уречевлення інтелектуального капіталу в результатах високотехнологічного виробництва.

Одним із основних лідерів в економічному розвитку на базі інноваційної економіки залишаються Сполучені Штати Америки. Навіть в умовах економічної кризи 2008—2009 рр. основу урядової політики виходу із кризи склало стимулювання розвитку інновацій і збільшення експорту для забезпечення впевненого економічного зростання на етапі виходу із кризи. Отже, пильна увага держави приділяється підвищенню інвестиційної привабливості, експорту та інноваціям. За переконанням чиновників вищого рангу, саме інвестиції в інноваційний сектор і повинні закласти основу зростання економіки [3].

Що ж забезпечує інтенсивне поширення інновацій у країні? Безперечно, це є багатоваріантною відповіддю. Однак, сформуємо вихідні інституціональні умови, що забезпечують інтенсифікацію і масове поширення інновацій у країні, а саме: усвідомлена цілеспрямована економічна політика держави, націлена на інноваційний розвиток; формування усесторонньої державної підтримки ведення інноваційного бізнесу (дозвільна система, податкова політика, регуляторна політика); достатні інвестиції в розвиток людського капіталу, розмір яких визначає світова практика, наприклад, через індекс людського розвитку, рівень якості освіти, якість і тривалість життя населення на рівні світових стандартів; звернення у бік розвитку конкретної особистості, виховання інноваційного індивіда, формування персоніфікованого інноваційного мислення через систему освітньо-суспільного виховання; формування інституту довіри суспільства, бізнес-структур та індивідуальних підприємців до держави як регулятора, контролера та координатора інноваційної діяльності. Виходячи із зазначеного, це дозволяє сформувати наступний висновок, що інноваційна економіка на базі моделі випереджаючого економічного розвитку стає принципово новою субстанціональною формою конкурентної економіки в світовій економіці, робить середовище існування людини комфортнішим і сприятливішим для проживання.

Зробимо акцент на взаємообумовленості та пов'язаності інноваційної економіки і випереджаючого економічного розвитку як умови забезпечення реалізації даної моделі. Випереджаючий економічний розвиток має у своїй основі принцип випереджаючого стратегічного планування неперервного вдосконалення роз-

витку виробництва в частині його модернізації, реконструкції діючого і придбання нового обладнання, розробки і впровадження нових технологічних процесів, нових високоякісних конкурентоздатних видів продукції, що користується попитом на ринках збуту, виходячи із існуючих і очікуваних потреб споживачів, з метою забезпечення здатності усіх видів виробництв виконувати ці вимоги і мати можливість перевищувати їх. Саме можливість забезпечувати потреби споживачів на випередження, тобто створювати нові потреби, і є однією із визначальних рис інноваційної економіки як форми моделі випереджаючого економічного розвитку.

На наше переконання, випереджаючий економічний розвиток забезпечить перехід світової економіки на умови стійкого розвитку, чому сприятиме становлення інноваційної економіки. Щодо моделі суспільства, яка може бути застосована до опису інноваційної економіки як субстанціональної форми існування моделі випереджаючого економічного розвитку, то її основною характеристикою буде зростаюча інтелектуалізація суспільства. Безумовно, природа інноваційної економіки як системи пов'язана з такими формами розвитку суспільства, як постіндустріальне, інформаційне, постекономічне суспільство, «економіка знань», інноваційне суспільство. На думку провідних вчених, суспільство споживання або суспільство загального благополуччя заміниться на інтелектуальне суспільство або інноваційне суспільство. Сфера виробництва поступово буде перебудовуватися із переважанням технологій екологічно чистого та безвідходного виробництва. Зазнає змін і структура споживання з переважаючою часткою і провідним значенням інформаційно-комунікаційних, освітніх послуг і послуг охорони здоров'я. Науково-технічний прогрес в інформаційних технологіях, системах обробки і переробки інформації, системах телекомунікації, фінансових технологіях створить умови для подальшої глобалізації економіки, формування єдиного світового ринку товарів, капіталу, праці [4, с. 98].

На думку дослідників сталого розвитку [10, с. 13], інтеграція національного господарства в інноваційну економіку призведе до значного покращення соціально-економічних умов. З'являться додаткові можливості задоволення потреб людини, що дасть новий поштовх розвитку регіонів, країн, людської цивілізації. Отже, знаходимо підтвердження авторській позиції у тому, що інноваційна економіка є по суті «економікою знань», так як її основна

частка вартості її сукупного продукту припадає не на виробничу сферу (матеріальні і людські ресурси), а на знання (про те, як продукт зробити).

Таким чином, вважаємо, що випереджаючий розвиток впливає на динамізацію інноваційної економіки, випереджаючи попит і потреби, одночасно створюючи еволюційні методи підвищення продуктивності, ключові ознаки та передумови наднового високотехнологічного виробництва. Випереджаючий економічний розвиток також відображається на продуктивних силах і довгострокових перспективах. Особливо важливою інституціональною умовою є те, що випереджаючий розвиток припустимий тоді, коли він дуже швидко розповсюджується на всі сфери суспільного виробництва.

Розвинені країни, використовуючи методи прогнозування та передбачення, і розуміючи, що криза 2008—2009 рр. була структурною, слідує позиції щодо нагальної необхідності формування когнитуру нового технологічного способу виробництва на базі ядра існуючого технологічного укладу. Тобто розвинені країни, із іще більшою інтенсивністю, продовжують курс на інноваційний розвиток національних економік на основі впровадження передових науково-технологічних досягнень. Характерними рисами останніх є «зелені» технології, інновації, що мають соціальну спрямованість.

Звичайно, формування інноваційних економік на базі національних економічних систем потребує не тільки розуміння напрямку руху для країни, ідентифікації типу моделі економічного розвитку, а вимагає, особливо, фінансово-ресурсної бази, інвестиційної основи [7, с. 31—35; 11, с. 17].

Випереджаючий розвиток промисловості може стати оптимальним шляхом прискорення економічного зростання. У цьому аспекті знаходять свій перетин випереджаючий і прискорений економічний розвиток. Даний тип розвитку дозволяє збільшити темпи підвищення продуктивності праці і відповідно — норми накопичення. Далі, воно надає можливість залучити до економічного зростання всі галузі економіки. Одночасно, розвиток промисловості сприяє ліквідації або обмеженню недовикористання трудових ресурсів. Також випереджаючий розвиток дозволяє перетворити економічне зростання в самовідтворювальний, стабільний розвиток.

За переконанням фахівців у сфері такої інституціональної форми існування економічної системи, як інноваційна економіка, нові реалії макроекономічного господарювання призвели до ко-

рінних якісних змін у державному управлінні. Це знайшло прояв у перетворенні держави із примірного виконавця вимог ринку в інтелектуально-інформаційний центр його регулювання. Тобто, регулююча функція держави забезпечується через прогнозно-стратегічне планування, соціальне оздоровлення, що так чи інакше підтримує ринкове господарство. Саме із допомогою інтелектуальної держави виник і затвердився принципово новий тип управління, відмінний від оперативного планування, а саме програмно-цільовий. Власне на такі зміни у функціональній ролі держави в сучасній світовій економіці й не відреагували країни з посттрансформаційними економіками, які опинилися в кризовому стані. По суті ситуацію можна описати як невиконання державою своєї головної функції — забезпечення національної безпеки, а тому числі економічної. Формування сучасної держави як держави розвитку є незавершеним процесом [9, с. 234—235].

Основними технологіями наступних 5—7 технологічних укладів, інтенсивне поширення яких забезпечить перехід економіки на наступну довгострокову хвилю економічного зростання, за ідентифікацією фахівцями є : 1) біотехнології, засновані на досягненні молекулярної біології і генної інженерії, 2) нанотехнології, 3) системи штучного інтелекту, 4) глобальні інформаційні мережі та інтегровані високошвидкісні транспортні системи тощо. Подальший розвиток на базі прийдешніх технологічних укладів отримають гнучка автоматизація виробництва, космічні технології, виробництво конструкційних матеріалів із завчасно заданими властивостями, атомна промисловість, авіаперевезення. Виробництво і споживання атомної енергетики, в світлі відомих подій щодо перегляду відношення до її безпеки світовим співтовариством після землетрусу в Японії весною 2011 р., а також споживання природного газу буде доповнено розширенням сфери застосування водню в якості екологічно чистого енергоносія. Політика держав продовжуватиме сприяти суттєвому розширенню застосування альтернативних джерел енергії [1, с. 17; 4, с. 98; 7, с.30; 8, с. 65; 11].

Висновки з проведеного дослідження. Усе зазначене вище дозволяє дійти висновку, що випереджаючий економічний розвиток повинен робитися не за рахунок залучення додаткових ресурсів (землі та праці) у виробничий оборот, у той час як кількісне збільшення таких факторів, як капітал, підприємницькі здібності та інтелектуальний капітал є бажаним, а за рахунок зміни якісної структури,

якості цих факторів. В основу економічної політики держави щодо формування інноваційної економіки потрібно закласти принципи, які враховуватимуть, що випереджаючий економічний розвиток засновується на переважно інноваційно-інтенсивному типі економічного зростання. Отже, випереджаючий економічний розвиток як модель може бути реалізований через побудову і ефективне функціонування інноваційної економіки як його субстанціональної форми.

Література

1. *Бреус С. В.* Аналіз стану і перспективи експорту високотехнологічної продукції промисловості України / С. В. Бреус // Стратегічні пріоритети. — 2010. — № 1. — С. 16—22.
2. *Бузгалин А. В.* В поисках будущего России: «Экономика для человека» или Стратегия опережающего развития — III / А. В. Бузгалин, А. И. Колганов / Стратегия опережающего развития — III. Том 16 Российские модернизации: диагнозы и прогнозы / Под общ. ред. А. В. Бузгалина, Р. Крумма. — М.: ЛЕНАНД, 2011. — С. 297—352.
3. *Ворошилов Д.* США намеренны добиваться роста экономики за счет инноваций и экспорта [Электронный ресурс] / Д. Ворошилов / РИА НОВОСТИ / Экономика. — 03.01.2011. — Режим доступа: www.gia.ru/economy/20110103/316887994.html.
4. *Глазьев С. Ю.* Стратегия опережающего развития России в условиях глобального кризиса: Монография / С. Ю. Глазьев. — М.: Экономика, 2010. — 287 с.
5. *Даль В.* Толковый словарь живого великорусского языка: Том II. / В. Даль. — М.: Русский язык, 1949.
6. Економічна енциклопедія: У трьох томах. Т.1 / Редкол.: ... С. В. Мочерний (відп. ред.) та ін. — К.: Видавничий центр «Академія», 2000. — 864 с.
7. *Клочко В.* Глобалізація та особливості сучасної економічної кризи / В. Клочко // Економіка України. — 2011. — № 9. — С. 27—37.
8. *Кушлин В.* Институциональная среда инновационной модернизации / В. Кушлин // Экономист. — 2011. — № 11. — С. 65—73.
9. *Малган, Дж.* Искусство государственной стратегии: Мобилизация власти и знания во имя всеобщего блага [Текст] / пер. с англ. Ю. Каптуревского под научн. ред. Я. Охонько. — М.: Изд. Института Гайдара, 2011. — 472 с.
10. Устойчивое экономическое развитие в условиях глобализации и экономики знаний: концептуальные основы теории и практики управления / Под ред. В. В. Попкова. — М.: ЗАО «Издательство «Экономика», 2007. — 295 с.

11. Федулова Л. І. Фінансування інновацій у посткризовий період : Збалансованість фінансової та інвестиційної політик / Л. І. Федулова // Фінанси України. — 2011. — № 8. — С. 15—28.

Статтю подано до редакції 10.04.12 р.

УДК 334.012.33 (100)

*В. М. Марущак,
аспірант кафедри політичної економії
обліково-економічних факультетів*

РОЛЬ І МІСЦЕ ДЕРЖАВНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ У КРАЇНАХ СВІТУ

АНОТАЦІЯ. Грунтовно проаналізовано значення державного сектору для економіки країни, а також досліджено взаємозв'язок частки державного сектору у ВВП з темпами приросту реального ВВП на душу населення.

АННОТАЦИЯ. В статье обстоятельно проанализировано значение государственного сектора для экономики страны, а также исследована взаимосвязь доли государственного сектора в ВВП с темпами прироста реального ВВП на душу населения.

ABSTRACT. This article thoroughly analyzes the importance of the public sector for the economy, and also the relationship of the public sector share in GDP growth rates of real GDP per capita.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: державний сектор, частка державного сектору, втручання держави в економіку.

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА: государственный сектор, доля государственного сектора, вмешательство государства в экономику.

KEYWORDS: public sector, the share of public sector, government intervention in the economy.

Постановка проблеми. Світова практика доводить, що не існує (окрім тоталітарних режимів) повного контролю держави над усіма економічними процесами, як немає прикладів ідеально вільного, нічим і ні ким не обмеженого ринку в якості інструменту соціально-економічної організації в суспільстві. Досвід радянської планової економіки довів неспроможність механізму пере-